

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

за магістерською програмою професійного спрямування
«Фінансовий та страховий менеджмент»

на тему: «УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ
КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ»

Виконавець:

студентка VI курсу фінансово-
економічного факультету

Рудь Нонна Володимирівна

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Лапіна Ірина Сергіївна

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Ринок банківських послуг є однією із найважливіших і невід'ємних складових сучасної ринкової економіки. Тому сьогодні зростає інтерес до різних аспектів діяльності банків та методів управління ними. Банки поступово перетворилися у основних посередників у перерозподілі капіталів, у забезпеченні безперервності процесу економічного відтворення. Умови зростаючої конкуренції і комерціалізації діяльності диктують необхідність реорганізації структур, розробки гнучких ринкових стратегій, проведення сегментації ринку банківських послуг, розвитку нових його сегментів, послуг та методів обслуговування.

Сучасний ринок фінансових послуг України представлений банками, страховими компаніями, інвестиційними фондами, компаніями, що спеціалізуються на операціях із цінними паперами, кредитними спілками та іншими суб'єктами фінансового ринку.

Нині найрозвинутішою і найсформованішою є банківська система, де конкуренція загострюється, і ця сфера потребує удосконалення діяльності.

Актуальність обраної теми дипломної роботи та доцільність проведення досліджень для оцінки стану конкурентоспроможності вітчизняних банків полягає в тому, що за останні роки в економіці і банківській системі України відбулися радикальні зміни, обумовлені досягненням Україною реальної політичної та економічної незалежності і переходом до розбудови соціально орієнтованої економіки. Нині у банківському бізнесі України точиться жорстка боротьба як за збереження наявних клієнтів і надання їм нових банківських послуг, так і за залучення нових. Для цього треба пропонувати кращі умови обслуговування, підвищувати їх якість. Водночас банкам треба ретельніше вивчати нові потреби клієнтів у тих чи інших банківських продуктах. Безперечно перевагу над своїми конкурентами будуть мати ті банки, які пропонують клієнтам велику кількість послуг чи унікальні послуги в одному з сегментів ринку.

Таким чином, вивчення такого питання як підвищення конкурентоспроможності банківських установ на ринку банківських послуг є дуже актуальним на сьогодні.

Метою дослідження є оцінка можливостей використання існуючих методів для підвищення конкурентоспроможності банківських послуг, а також розробка практичних рекомендацій щодо підвищення конкурентоспроможності банківських послуг, які надаються ПАТ КБ «ПриватБанк».

Завдання дослідження:

- проаналізувати сутність та методи підвищення конкурентоспроможності банківських послуг;
- дослідити вплив чинників зовнішнього та внутрішнього середовища банку на конкурентоспроможність банківських послуг;
- обґрунтувати соціальну значимість банківської інфраструктури ПАТ КБ «Приватбанк», як найбільшої банківської установи України, у впровадженні новітніх технологій обслуговування громадян України;

- проаналізувати діяльність та оцінена конкурентоспроможність комерційного банку ПАТ КБ «Приватбанк»;
- запропонувати шляхи розширення бази та вдосконалення інструментів надання банківських послуг в ПАТ КБ «Приватбанк»;
- запропонувати практичні рекомендації щодо забезпечення конкурентоспроможності українських банків.

Об'єктом дослідження виступають процеси управління конкурентоспроможністю комерційних банків.

Предметом дослідження є економічні відносини щодо організації діяльності банківських установ України, спрямовані на підвищення рівня їх конкурентоспроможності. Поглиблені дослідження здійснені за матеріалами діяльності ПАТ КБ «Приватбанк».

Методи дослідження. В дипломній роботі були використані наступні методи дослідження:

- структурний аналіз, первинні статистичні спостереження, групування та статистичний аналіз хронологічних рядів параметрів. Мета дослідження – виділення характерних сегментів ринку банківських послуг та рівня концентрації обсягів послуг в окремих групах банків на характерному сегменті;

- метод розрахунку одиничних і групових показників для визначення конкурентоспроможності банківських послуг. Мета дослідження – виділення переваг порівняно з продуктами і послугами конкурентів;

- побудова математичної моделі розрахунку рентабельності операційної діяльності банку як функції вартості ресурсів та доходності активних операцій, побудова розрахункового алгоритму математичної моделі в “електронних таблицях” EXCEL-2007 та проведення прогностичного моделювання впливу частки новітніх банківських продуктів на рентабельність роботи банківської установи.

Інформаційна база дослідження є теоретичні та науково-практичні дослідження вітчизняних і зарубіжних науковців, Закони України, Постанови Правління НБУ, статистичні дані Державного комітету статистики України, матеріали звітності НБУ, фінансова звітність ПАТ КБ «Приватбанк» за період 2012-2016 рр.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (85 найменувань) та 4-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 116 сторінок. Основний зміст викладено на 104 сторінках. Робота містить 17 таблиць, 22_рисунок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «*Теоретичні основи конкурентоспроможності комерційних банків*» розглядаються сутність та головні визначальні фактори конкурентоспроможності комерційного банку. Основну увагу приділяється

огляду особливостей класифікації банківської конкуренції. Проаналізована сутність та методи підвищення конкурентоспроможності банківських послуг.

У другому розділі **«Аналіз конкурентоспроможності ПАТ КБ «Приватбанк» на ринку банківських послуг»** проведено аналіз ринку банківських послуг та наведені результати аналізу концентрації активів, власного капіталу та характерних залучених пасивів в перших 20 комерційних банках рейтингу для виявлення виду конкуренції в банківському секторі України та структурне місце ПАТ КБ «Приватбанк» в цих групах. Також проаналізовано показники, що характеризують фінансово-економічну діяльність банку ПАТ КБ «Приватбанк», та оцінена конкурентоспроможність комерційного банку ПАТ КБ «Приватбанк».

У третьому розділі **«Заходи щодо підвищення конкурентоспроможності ПАТ КБ «Приватбанк» на ринку банківських послуг»** представлені пропозиції щодо підвищення конкурентоспроможності комерційного банку на фінансовому ринку. Розроблені підходи щодо підвищення конкурентоспроможності представляють практичний інтерес для ПАТ КБ «Приватбанк» та прийнятні для впровадження у його подальшій діяльності.

ВИСНОВКИ

Сьогодні Україна стоїть перед необхідністю переходу до інвестиційної моделі розвитку економіки. Оскільки ця модель передбачає створення та функціонування ефективного та конкурентоспроможного ринку капіталу, банківський сектор України необхідно зробити адекватним сучасним вимогам і критеріям конкурентоспроможності глобального інвестиційного середовища та здатним сприяти реалізації пріоритетних цілей реального економічного зростання.

У цьому зв'язку дослідження організаційно-економічних аспектів підвищення конкурентоспроможності вітчизняних банків набуває особливого значення, що і обумовлює актуальність обраної теми.

Проведені в роботі дослідження дозволяють зробити наступні висновки.

Конкуренція є невід'ємною складовою кожного сегменту ринкової економіки, а її загостренню сприяють інтеграційні процеси у світовій економіці.

При вивченні сутності та сучасної теорії банківської конкуренції та конкурентоспроможності у роботі визначено, що поняття «конкуренція» багатозначне, тому в межах даного дослідження було проведено систематизацію основних наукових трактувань в сучасній теорії конкуренції та виділено особливості саме банківської конкуренції.

Аналіз ресурсного потенціалу банків України в сучасних конкурентних умовах свідчить про те, що достатньо низький по західним стандартам рівень конкуренції, велика норма прибутків та темпи зростання економіки є основним чинником неминучого приходу іноземного капіталу в Україну.

Це особливо почало відчуватися у період з 2002р., коли ситуація на банківському ринку кардинально змінилась та почав спостерігатися стрімкий прихід в Україну багатьох потужних фінансових установ. Сумарна доля європейських установ, які вийшли на вітчизняний ринок, складає достатньо левову частку усього іноземного капіталу в Україні.

На сьогодні можна констатувати, що з'явилося 40 іноземних учасників з 100 працюючих банків в банківській сфері економіки (на 01.10.2017 р.). Стратегія виходу на новий ринок у кожного з учасників своя: дехто намагається створити новий банк та самотужки розвивати роздрібну мережу, дехто купує вже сформовані банківські установи разом з власною мережею та клієнтською базою.

Проте, незважаючи на різні напрямки стратегій на початковому етапі в подальшому усі дії нових банківських установ було спрямовано на збільшення вже існуючої або найшвидше захоплення суттєвої долі фінансового ринку. Завдяки підтримці материнських структур, частка вітчизняного банківського капіталу, яку утримують іноземні інвестори значно зросла.

Цю тенденцію підтверджують ті дані, станом на 01.10.2017р. частка іноземного капіталу в сукупному статутному капіталі банківської системи складає 56%.

Присутність іноземного капіталу у банківському секторі України – питання неоднозначне. З одного боку, іноземний капітал – це шлях до підвищення капіталізації вітчизняної банківської системи та можливість виходу на порівняно дешевий ринок зовнішніх запозичень. З іншого - на думку експертів НБУ та АУБ - експансія іноземного капіталу вже приймає такі розміри, які зумовлюють необхідність ввести обмеження на його присутність у банківській системі.

В цих умовах перед банками особливо гостро постала необхідність переосмислення своєї стратегії з метою визначення свого місця на ринку і формування портфеля конкурентних фінансових послуг.

Для цього в роботі було проведено аналіз ресурсних пріоритетів одного з лідерів банківського бізнесу - ПАТ КБ «Приватбанк» та зроблено висновок, що він зберіг свою частку ринку депозитів корпоративних клієнтів на рівні 7,1 % та фізичних осіб на рівні 34,7 %. Загалом, банк займає 21,1 % загального ринку коштів клієнтів банківської сектору України, що є вагомим показником по всій системі.

Було досліджено також взаємозв'язок між довірою клієнтів банку та зростанням його ресурсної бази з урахуванням розвитку ринку депозитів в цілому, що може бути використано в процесі стратегічного управління діяльністю банку.

Пошук шляхів підвищення конкурентоспроможності українських банків в сучасних умовах зумовив необхідність розробки відповідних практичних рекомендацій.

В межах даної роботи було запропоновано наступне.

По-перше. При аналізі побудови вітчизняними банками власних філіальних мереж, зроблено висновок, що досягнення дохідності того чи

іншого проекту неможливо без постійного моніторингу в процесі побудови мережі. Початковим кроком цих дій доцільно буде визначення рівня конкуренції у роздрібному сегменті банківського ринку для таких послуг, як кредитування фізичних осіб українськими банками.

Розрахунки, які були проведені за даними банків України свідчать про нормальний рівень конкуренції сьогодні, але при цьому є достатні передумови для подальшого його зростання, а також про те, що з подальшим загостренням конкуренції філіальна мережа може стати однією з конкурентних переваг банків у боротьбі за роздрібного клієнта.

По-друге. Важливою економічною основою діяльності комерційних банків є формування ресурсної бази, оскільки для здійснення комерційної та господарської діяльності вони повинні мати у своєму розпорядженні певну суму грошових коштів. Забезпечення діяльності банків необхідними обсягами депозитних ресурсів є пріоритетним фактором, що визначає стратегічні напрями розвитку їхньої діяльності та здатен забезпечити конкурентні переваги в умовах фінансової кризи та високого рівня ризику діяльності.

Необхідною передумовою забезпечення стійких позицій банку у конкурентній боротьбі за вкладника і успішної реалізації цілей депозитної політики є дослідження спектру пропозицій даного виду послуг інших банківських установ в межах відповідного регіону чи цільової групи клієнтів та розробка відповідної стратегії на ринку. Враховуючи загострення міжбанківської конкуренції в умовах відтоку депозитних коштів особливої актуальності набувають питання формування такої стратегії у сфері депозитних послуг, що здатна перетворити простого вкладника на надійного партнера банку та забезпечити їх стійкі і тривалі ділові стосунки.

На підставі викладеного можна зробити висновок - рівень банківської конкуренції в Україні свідчить про наявність передумов щодо її підвищення. Це може бути забезпечено комплексною взаємодією розглянутих в роботі факторів та інших, в напрямі формування конкурентних переваг, реалізація яких безпосередньо залежить від конкретної банківської установи.

В умовах глобалізації та лібералізації руху капіталу першочерговим завданням для українських банків є розробка власної стратегії підвищення конкурентоспроможності або переосмислення вже існуючої. Це необхідно для визначення свого місця на ринку і формування портфеля конкурентних фінансових послуг, пошуку нових методів ведення бізнесу та невідкладного їх впровадження.

АНОТАЦІЯ

Рудь Н.В. «Управління конкурентоспроможністю комерційного банку в сучасних умовах»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою професійного спрямування «Фінансовий та страховий менеджмент» – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2018.

Дипломна робота складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження виступають процеси управління конкурентоспроможністю комерційних банків, предметом – сукупність відносин щодо організації діяльності банківських установ України, спрямовані на підвищення рівня їх конкурентоспроможності на прикладі ПАТ КБ «Приватбанк».

Метою дипломної роботи є оцінка можливостей використання існуючих методів для підвищення конкурентоспроможності банківських послуг, а також розробка практичних рекомендацій щодо підвищення конкурентоспроможності банківських послуг, які надаються ПАТ КБ «ПриватБанк».

Методи дослідження: загальнонаукові методи та емпіричні прийоми, а саме: аналіз та синтез, абстрагування; індукція, дедукція, узагальнення, діалектичний, монографічний, математико-статистичний, табличний та графічний методи.

У роботі визначаються сутність банківської конкуренції та конкурентоспроможності як економічних явищ та надано характеристику основних її елементів; проведено дослідження сучасних проблем конкурентоспроможності вітчизняних банків в умовах глобалізації та лібералізації руху капіталу; запропоновано практичні рекомендації щодо забезпечення конкурентоспроможності українських банків. Проведено аналіз діяльності ПАТ КБ «ПриватБанк» та оцінена його конкурентоспроможність.

Ключові слова: банк, банківська конкуренція, конкурентоспроможність, конкурентні пріоритети, роздрібна мережа.

ANNOTATION

N. Rud «Managing the competitiveness of a commercial bank in modern conditions»

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty «Finance, Banking and Insurance» under the master's program «Financial and insurance management». – Odessa National Economics University. – Odessa, 2018.

Thesis consists of three chapters. The object of the study is the processes of managing the competitiveness of commercial banks, the subject - a set of relations on the organization of the activities of banking institutions of Ukraine, aimed at increasing their competitiveness on the example of PJSC CB "Privatbank". The purpose of the thesis is to assess the possibilities of using existing methods for increasing the competitiveness of banking services, as well as to develop practical recommendations for increasing the competitiveness of banking services provided by PJSC CB "PrivatBank". Methods: general scientific methods and empirical techniques, namely the analysis and synthesis of abstraction; induction, deduction, synthesis, dialectical, monographic, mathematical-statistical, tabular and graphical methods. The essence of banking competition and competitiveness as economic phenomena is determined in the work and the characteristic of its main elements is given; the research of modern problems of the competitiveness of domestic banks in the conditions of globalization and capitalization liberalization was conducted; Practical recommendations for ensuring the competitiveness of Ukrainian banks are offered. The analysis of activity of PJSC KB "PrivatBank" was carried out and its competitiveness was estimated.

Keywords: bank, bank competition, competitiveness, competitive priorities, retail network.